

Medborgarförslag.

Jämtländsk egen nationaldag.

Sammanfattning.

Med beaktande av en historisk analys bör Jämtland inte fira den svenska nationaldagen den 6:e juni. Medborgarförslaget är att vid nästa ordinarie svenskt val ha en Jämtländsk folkomröstning för att bestämma om den Jämtländska nationaldagen skall vara den 16:e juni eller 20:e augusti.

Bakgrund.

Den svenska nationaldagen saknar för Jämtlands räkning något alls att fira. Ser man till innehållet i vad som av statsmakten åberopas som firansvärt så är det kraftigt stärkt centralmakt med säte i Stockholm. Varför detta skall firas av övriga landet och i synnerhet Jämtland är enbart ett sätt att legitimera en stark centralmakt och centralstyrning som företeelse.

Nationaldagen den 6:e juni.

Den egentliga upprinnelsen till den svenska nationaldagen var en grosshandlare, Nils Ljungren, i Stockholm som då första världskriget inte blev den kortvariga uppgörelsen alla först trott, Ljungren under sin tjänstgöring i landsstormen 1915 ville samla in pengar till landsstormens befälsförening genom att anordna en fest. Tanken var att festen skulle ske redan samma höst men med risk för dåligt väder med blåst, kyla samt efterföljande dåligt insamlingsresultat valde man att förflytta festen, Svenska flaggans dag, till den 6/6 1916 att hållas på Skansen. Det var således initialt en i Stockholm ren militär angelägenhet som alltmer trycktes ut i landet och blev 1933 en rikstäckande organisation. Sedan 1936 blev samtliga Landshövdingar inlemmade i stiftelsen, *Svenska flaggans dag* som 1968 omvandlades till stiftelsen *Svenska flaggan* med landshövdingarna som stiftare. 1983 beslutade riksdagen att göra Svenska flaggans dag till Sveriges nationaldag. År 2005 blev denna en arbetsfri helgdag med motiveringen att på så sätt ge "tillräckligt utrymme för att markera nationaldagens betydelse i det svenska samhället".

Vari betydelsen närmast innebär är ett för demokratiska länder unikt stark och till huvudstaden koncentration av politisk och ekonomisk makt och knappast för övriga landet något firansvärt.

Officiella firansskäl.

Från statsmakten har man deklarerat att Gustav Vasas val till kung den 6:e juni 1523 i Strängnäs samt det datum då 1809 års regeringsform antogs av kung Carl XIII.

Gustav Vasa har aldrig varit kung över Jämtland. Inte heller Härjedalen, Bohuslän, Halland, Skåne, Blekinge eller Gotland. Att så är fallet är dock bara av godo för under Gustav Vasas tid uppstod proteströrelser mot kungens styre för att han såväl ökade den allmänna beskattningen som berövade kyrkan med dess församlingar det mesta av kyrkans egendom. Medlen användes dels för att betala skulden till Lübeck som han åsamkat Sverige och är synonymt med den finansiering han haft för att erövra kungamakten. När detta var avklarat användes indragen skatt och plundring av kyrkans egendom till att bygga upp militären vars

styrkor användes för att slå ned de inhemska upproren. För alla utanför Stockholm var Gustav Vasa en nationell katastrof där själva konstruktionen av nationell organisation enbart syftade till att till staten och till kungen själv koncentrera makt, välstånd och rikedom. Det enda firansvärda i sammanhanget är att vi Jämtar slapp hans pålagor eftersom Jämtland stod under det danska kungahuset. Vari det firansvärda ligger i 1809 års regeringsform är obegripligt. Däremot förstår man att avkriminaliserandet av brutna vallöften gillas av maktens företrädare.

Jämtlands nationaldag.

Vad som framgår i beskrivningen är att Sveriges nationaldag är ett från centralmakten påtvingat firande och helgdag för att legitimera en stark centralmakt där övriga Sverige utanför Stockholm, och i synnerhet Jämtland, mer skall betrakta den 6:e juni som en sorgens dag.

För Jämtlands del finns dock andra tillfällen då dess självständighet och ståndaktiga försök att förbli oberoende är lokala historiska insatser som starkt präglat Jämtland och dess relation till centralmakten.

16:e juni.

https://sv.wikipedia.org/wiki/Jämtland_under_medeltiden

”Under unionstidens senare del på 1400-talet får Jämtland ett norskt lagting, en domstol, som nämns först år 1479. Lagtinget upprättades på Sproteidet på Frösön och samlades under det engelska helgonet Sankt Botolfs afton den 16 juni (hans dag, 17 juni är Islands nationaldag). Sankt Botolf var även skyddspatron över fruktbarhet och färder. Jämtland kom nu att ha två parallella ting, ett under sommaren och ett under vintern i mars månad i samband med Gregoriemarknaden. Jämtlands lagting skiljde sig från de övriga i Norge, där utsåg kungen alla lagmän, men i Jämtland var det allmogen som utsåg lagmannen. På lagtinget samlades 24 lagrättsmän, landszens 24 (landskapets 24) vilket var två jämtar från vardera av landskapets tolv tingslag i likhet med de lagting som hölls på Orkneyöarna och på Shetlandsöarna.”

Uppdelningen i Tingslag är från 1600-talskarta 14 istället för 12. Vilka som tillkommit är sannolikt avstyckade från Tingslag med stor befolkning runt Storsjön. Tingslagen på 1600-talet var: Hammerdal, Offerdal, Undersåker, Alsen, Rödön, Lit, Ragunda, Hallen, Sunne, Oviken, Berg, Hackås, Revsund. (Sunne och Hallens bedöms av undertecknad varit de nya men den bedömningen är helt personlig och utan något som helst stöd i skriftlig dokumentation. De namnges för att nya Tingslags tillkomst styrks med att nya Tingslag inte skall finnas med i eventuell tidigare dokumentation.)

Med allmogens val av lagrättsmän hade Jämtland en demokratisk ordning flera hundra år före innan Sverige hade uppnått samma demokratiska nivå. Dagen då den demokratiskt representativa Jämtländska församlingen samlades var den 16:e juni och är ett mycket gott alternativ till en Jämtländsk nationaldag.

20:e augusti.

I början av år 1677 fick Sparre uppgifter om att de norska trupper som var stationerade i Trondheim begav sig söderut för att ingå i Gyldenløves armé. Anfallsplanerna från Jämtland in i Tröndelag återuppväcktes. *Återerövringen av Jämtland*. Båda gångerna hälsades normännen som befriare och vid den senare ockupationen bedrev jämtarna

snapphaneverksamhet mot svenska armén. Den svenska reträtten försvårades ytterligare av att jämtarna kunde terrängen och använde den kunskapen mot svenskarna. Den 20 augusti hade svenskarna drivits ut ur Jämtland på endast fyra dagar och varvid 400 svenskar tagits tillfånga.

Ett försök till försvenskning av de norsksinnade jämtarna påbörjades direkt efter övertagandet 1645 men det var först 1699 som jämtarna ansågs vara "svenska" och fick medborgarskap. Jämtlands befolkning var således de sista i dagens Sverige som erhöll svenskt medborgarskap.

När jämtarna städat ut svenskarna ur sitt territorium den 20 augusti 1677 är också en dag att högtidlighålla där det fram till idag blev en för svenskarna viktig lärdom att man inte utan motstånd försöker inlemma jämtarna under centralmaktens styrning och kontroll. Den 20:e augusti är därför även det ett gott alternativ till en Jämtländsk nationaldag. Vad som också talar för den 20 augusti är att det kan vara avslutningsdagen på en Jämtländsk festvecka som inleds den 10 augusti, den dag som regalskeppet Vasa sjösattes och sjönk. Regalskeppet var byggt för att användas i 30-åriga kriget och för att konkurrera med Danmark om sjöherraväldet i Östersjön.

Bottniska handelstvånget var de bestämmelser i den inre svenska handelspolitiken mellan 1350-talet och 1765, genom vilka människor från Norrland och Finland förbjöds att sända fartyg till orter söder om Stockholm och Åbo samt att mottaga besök av utländska fartyg. Trots handelstvånget fanns landsköpmän på landsbygden.

Det bottniska handelstvånget och Danmarks höga tullsatser genom Öresund var ekonomiska incitament som gjorde vägen från Atlanten över Jämtland och forbondetraditionen möjlig.

Från freden vid Brömsöbro 1645 blev Jämtland svenskt och vissa tulllätnader vid Öresund medgavs. Vid freden i Roskilde 1648 tillföll Skåne och Halland Sverige och Danmarks kontroll över Öresund bröts. Dock missgynnades Norrland i ytterligare drygt 100 år innan Bottniska handelstvånget bröts.

För att få en folklig förankring i vilken av de föreslagna dagarna, 16 juni och 20 augusti som skall vara Jämtländsk nationaldag bör en regional omröstning i frågan göras vid nästa ordinarie val naturligtvis grundat på ett demokratiskt underlag för en folkomröstning.

24/6 2019

Carl Festin,